

РАТИФІКАЦІЯ СТАМБУЛЬСЬКОЇ КОНВЕНЦІЇ: ЗМІНИ ДЛЯ УКРАЇНИ

Юлія Галустян

USAID Проект Енергетичної безпеки, експертка з гендерних питань

Гендерна радниця Міністра енергетики України

Липень 2022

КОНВЕНЦІЯ РАДИ ЄВРОПИ ПРО ЗАПОБІГАННЯ
НАСИЛЬСТВУ СТОСОВНО ЖІНОК І ДОМАШНЬОМУ
НАСИЛЬСТВУ ТА БОРТЬБУ З ЦИМИ ЯВИЩАМИ

ТА ПОЯСНЮВАЛЬНА ДОПОВІДЬ
СТАМБУЛ (ТУРЕЧЧИНА)

11.V.2011

— міжнародна угода Ради Європи, яка криміналізує, захищає постраждалих та попереджує насильство проти жінок та дівчат, а саме домашнє насильство (включаючи фізичне, психологічне, економічне, сексуальне насильство), примусові аборти або шлюби, переслідування (сталкінг) та інше насильство, асоційоване зі статтю.

Конвенція визначає насильство проти жінок порушенням прав людини та формою дискримінації і пропонує системні та контрольовані стратегії викорінення цих явищ.

Основна мета Конвенції

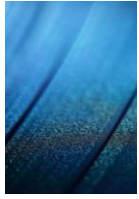
- **зруйнувати гендерні стереотипи, які допускають насильство щодо жінок. Конвенція пропагує та захищає право людей на вільне від насильства життя та забороняє всі види дискримінації жінок.**

Завдання Конвенції

запобігання насильству, захист постраждалих і «покінчення з безкарністю злочинців»

Конвенція не вимагає узаконення одностатевих шлюбів чи іншої регуляції особистого життя, не стосується сексуальної орієнтації, гендерної ідентичності чи трансгендерності, а також не регулює сімейні структури: вона не містить визначення «сім'ї» і не сприяє певному типу сімейних умов.

Конвенція захищає не лише жінок, а також не регулює релігійні норми чи вірування.

Підписання: історія питання в Україні

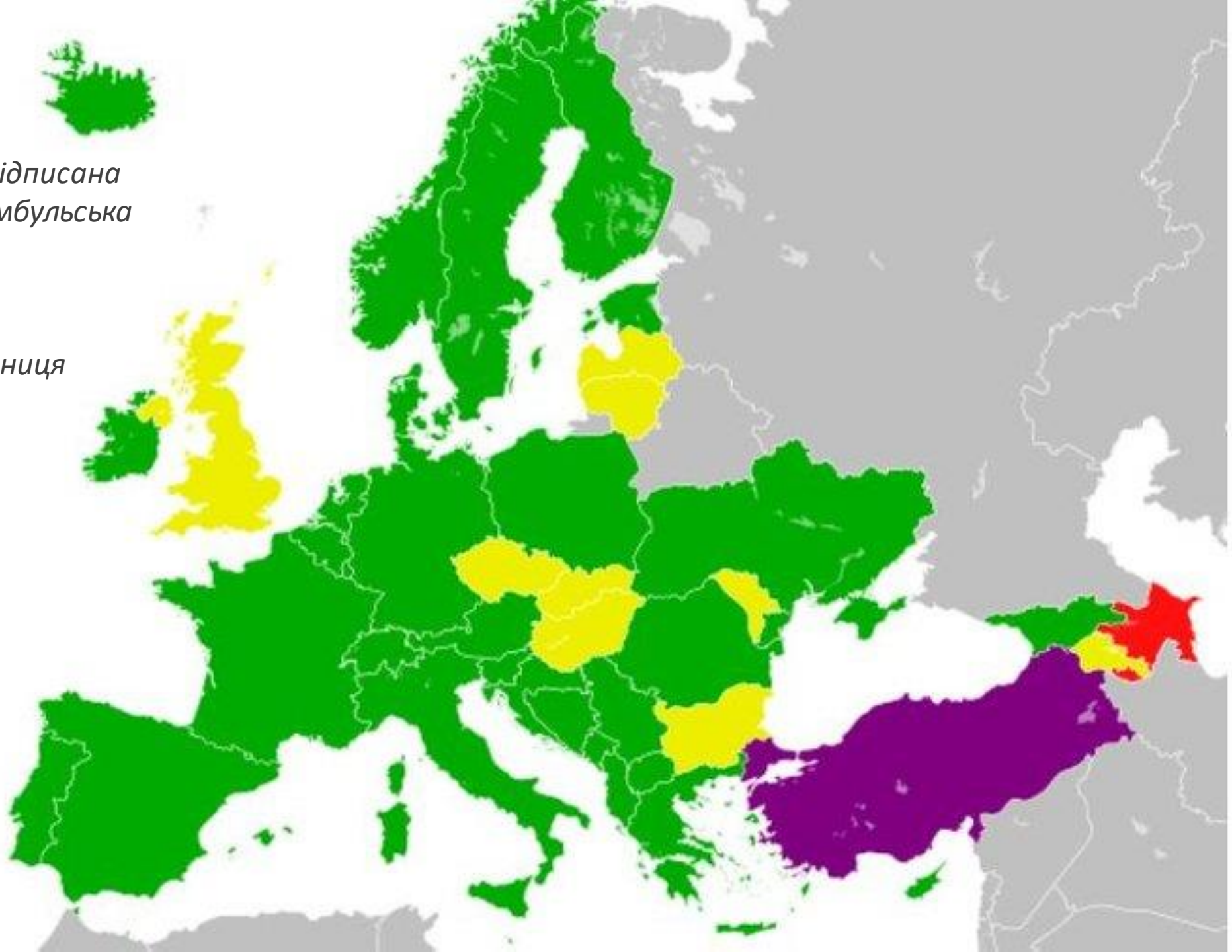
Відкрита для підписання: 11 травня 2011 р. (Стамбул, Туреччина)

Набула чинності: 1 серпня 2014 року

Постійно є відкритою до підписання будь-якою країною світ
(47 країн підписали, 36 - ратифікували)

Україна, одна з країн-авторок Конвенції, підписала її 7 листопада 2011 року, а ратифікувала — **20 червня 2022 року**

*Зелені – країни, в яких підписана та ратифікована Стамбульська конвенція,
жовті – підписана,
червона – не підписана,
бузкова – колишня учасниця*

Україна: спроби ратифікації

2016 р.

Гендер та
гендерна
ідентичність

Депутати

2019 р.

Всеукраїнська
Рада церков

14 травня 2020 р.
(25 тис. голосів у
петиції)

НАСИЛЬСТВО
ПОТРЕБНО
ПОПЕРЕЖАТИ
В НАШІЙ
СТРАНИ

Уряд, виконуй
кожну статтю
у сфері
прав людини!

Уряд,
забезпеч притуку
жертв
домашнього
насильства

МИ ЗА РАТИФІКАЦІЮ
СТАМБУЛЬСЬКОЇ
КОНВЕНЦІЇ

AMNESTY

ІДОЛІ КОРИТИСЯ

А КОЛИ РАТНІ ПІКЧЕШ?
ЧАСІКІ ТО ПІКАЮТЬ!

«Зробити насильство видимим»: під Офісом президента вимагали ратифікувати Стамбульську Конвенцію

Основні положення Конвенції

перший міжнародний юридично обов'язковий акт, що стосується саме насильства проти жінок, потенційно відкритий для будь-якої країни в світі;

охоплює низку заходів з запобігання та протидії насильству, захисту його жертв, переслідування та покарання кривдників;

визнає насильство проти жінок водночас із порушенням прав людини, і видом дискримінації;

встановлює чіткий зв'язок між досягненням рівноправності між жінками і чоловіками та викоріненням насильства проти жінок

Основні положення Конвенції

пропонує державам **встановити кримінальну відповідальність за основні види насильства проти жінок** (такі як переслідування, примусовий шлюб, калічення жіночих геніталій, примусовий аборт, примусова стерилізація) і забезпечити належні та ефективні міри покарання за насильство;

пропонує підхід для ефективного припинення насильства проти жінок та домашнього насильства, що закликає всі відповідні залучені органи, установи та громадські організації до координованої співпраці;

оснащена **потужним і незалежним механізмом контролю реалізації на національному рівні, в якому активну роль гратимуть національні парламентарі.**

Відповідальність за домашнє насильство

БУЛО

штраф від десяти (170 гривень) до двадцяти (340 гривень) неоподатковуваних мінімумів доходів громадян (за повторне порушення впродовж року - штраф на суму від двадцяти (340 гривень) до сорока (680 гривень) неоподатковуваних мінімумів доходів громадян;

громадські роботи на строк від тридцяти до сорока годин (за повторне порушення впродовж року - громадські роботи на строк від сорока до шістдесяти годин);

адміністративний арешт на строк до семи діб (за повторне порушення впродовж року - адміністративний арешт на строк до п'ятнадцяти діб).

СТАЛО

громадські роботи від 150 до 240 годин;

арешт до шести місяців;

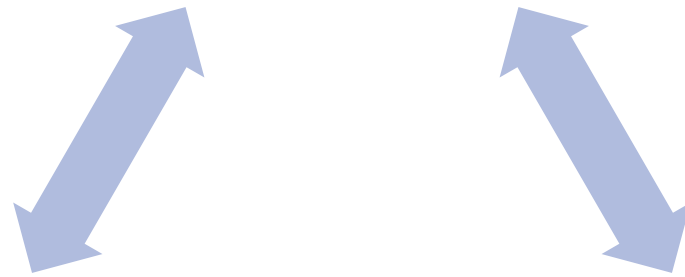
обмеження волі до 5 років;

позбавлення волі до двох років.

Закон України «Про внесення змін до Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України з метою реалізації положень [Конвенції Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу з цими явищами](#)» (грудень 2017 р.)

Гендерна
нерівність

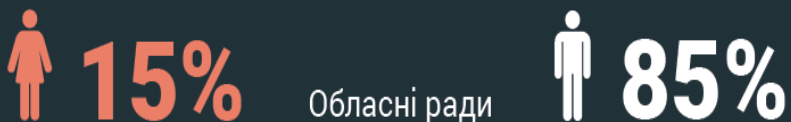
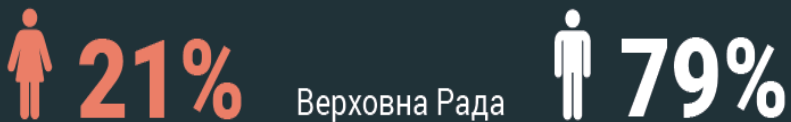
Насильство
(причина)

Насильство
(наслідок)

В Україні гендерна нерівність все ще зберігається у всіх сферах суспільного та приватного життя

Політичне представництво та участь жінок в ухваленні рішень

Жертви домашнього насильства. ... (90% потерпілих – жінки)

Отримують меншу зарплатню. ... (2/3 від зарплати чоловіків)

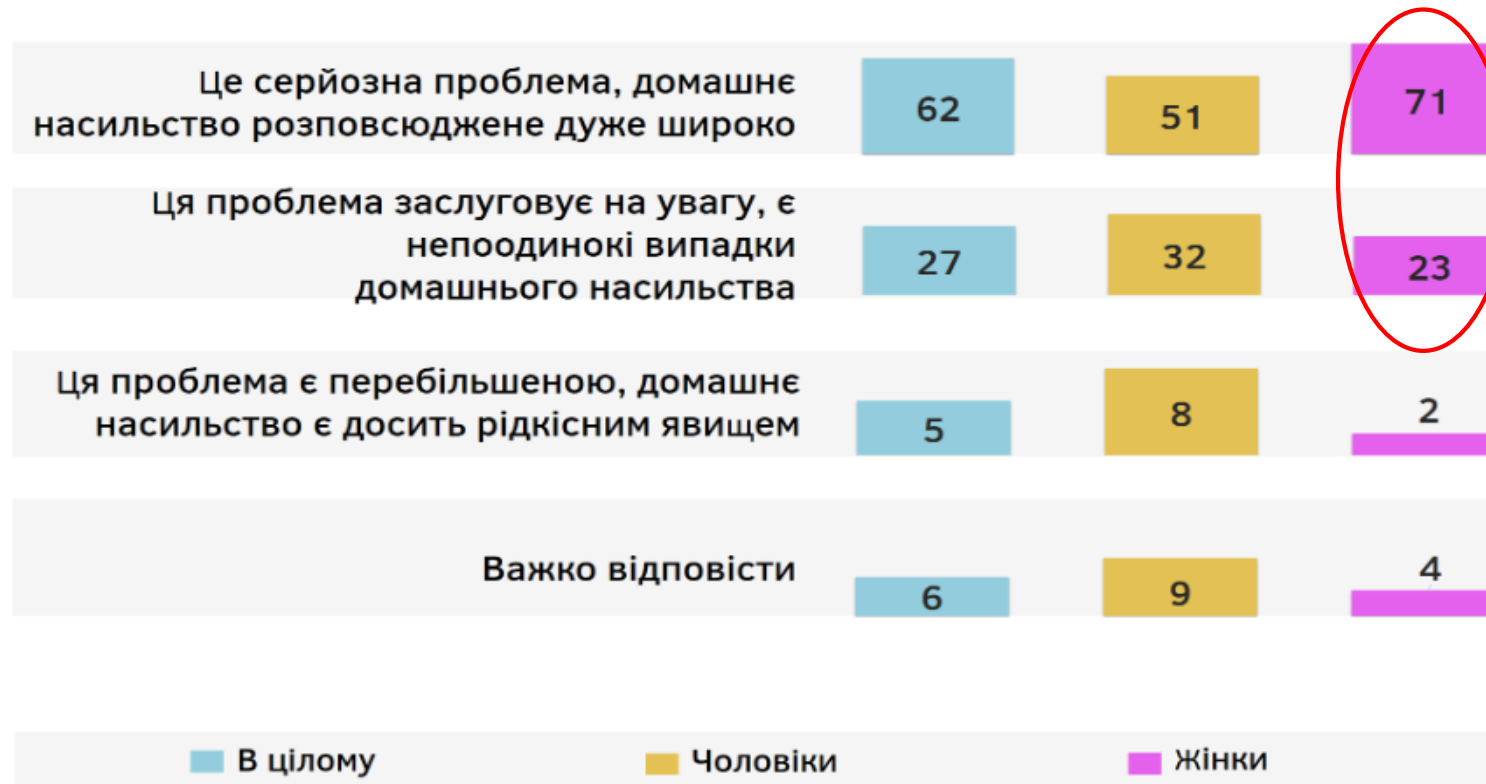
Обмеженість у кар'єрі. ...

Жінки - заручниці стереотипів...

Масштаб проблеми домашнього насильства в Україні

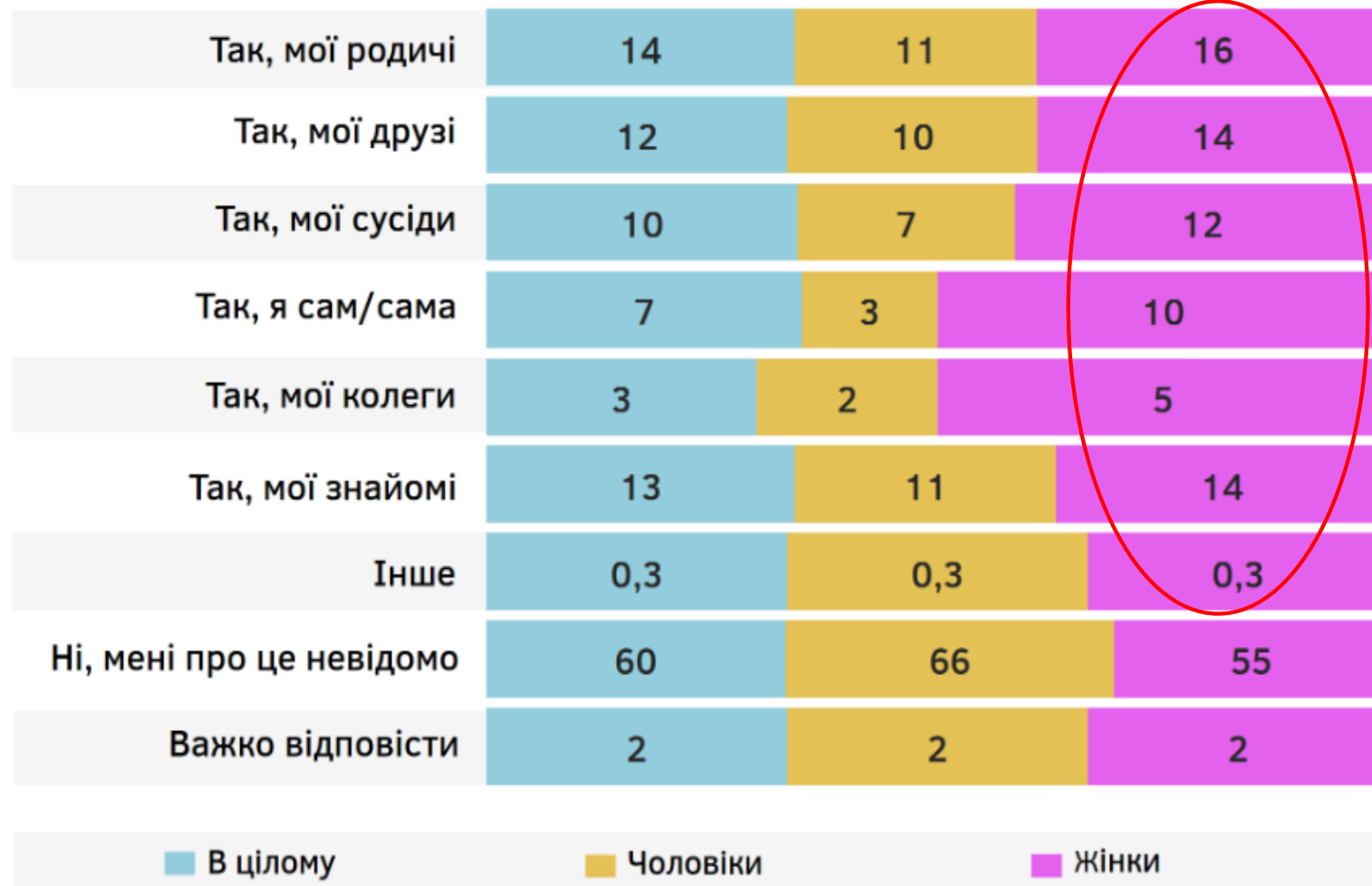
Наскільки серйозною проблемою в Україні, на Вашу думку, є домашнє насильство?

Тільки одна відповідь

Чи є у Вас родичі, близькі, знайомі, які стикалися з домашнім насильством?

Всі відповіді, які підходять

Чи зверталися вони (Ви) до поліції аби припинити домашнє насильство?

Всі відповіді, які підходять

Якщо зверталися до поліції, то яким був результат?

Якщо не зверталися до поліції, то чому?

Всі відповіді, які підходять

Не вірили, що це звернення щось змінить	43	41	45
Не хотіли аби сторонні люди дізналися про сімейні проблеми	34	31	35
Боялися, що це викличе ще більше насильство	28	18	34
Боялися розпаду сім'ї	20	19	21
Боялися, що це завдасть психологічної травми дітям	18	11	22
Не хотіли, щоб кривдника притягнули до відповідальності	14	14	15
Боялися фінансових витрат, пов'язаних з правовими послугами	9	8	9
Звинувачували себе в тому, що сталося	7	7	7
Не знали куди звертатися	6	6	6
Боялися фінансових витрат, пов'язаних з судово-медичною експертизою	5	4	5
Інше	4	4	5
Мені це невідомо	3	4	2
Важко відповісти	6	8	4

■ В цілому

■ Чоловіки

■ Жінки

Структура Конвенції

Конвенція включає 81 статтю, згруповану у 12 розділів.

У Преамбулі містяться заклики до Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, Європейської соціальної хартії та Конвенції проти торгівлі людьми (Convention on Action against Trafficking in Human Beings), посилання на Міжнародне право прав людини (ООН) та Римський статут Міжнародного кримінального суду.

У Статті 2 вказано, що положення Конвенції мають застосовуватись у період миру та збройних конфліктів у ситуаціях насильства проти жінок та домашнього насильства.

Стаття 3 визначає ключові терміни (насильство проти жінок, домашнє насильство, гендер, насильство проти жінок за гендерною ознакою, жертва).

Структура Конвенції

- Стаття 4 забороняє дискримінуючі формулювання: застосування положень Конвенції, зокрема для захисту прав постраждалих від насильства, має бути захищеним від дискримінації на будь-який підставі, як-то стать, гендер, раса, колір шкіри, мова чи інші переконання, національна приналежність, належність до національних меншин, власність, народження, сексуальна орієнтація, гендерна ідентичність, вік, стан здоров'я, інвалідність, шлюбний, мігрантський, біженський чи інший статус.
- Розділ III присвячений запобіганню насильству
- Розділ IV — захисту та підтримці жертв (постраждалих від сексуального насильства, дітей-свідків) спеціальними допоміжними службами, повідомленнями з боку фахівців, що працюють із жінками (медики, соціальні працівники, психологи).

Структура Конвенції

- Розділ V — описує матеріальне право (відшкодування, опіка),
- Розділ VI — Розслідування, кримінальне переслідування, процесуальне право та захисні заходи,
- Розділ VII — Міграція та притулки
- Розділ VIII — Міжнародне співробітництво
- Розділ IX — Система контролю для забезпечення ефективності впровадження Конвенції,
- Розділ X — Зв'язок з іншими міжнародними актами,
- Розділ XI — Прикінцеві положення.

“Підхід до запобігання та боротьби з насильством щодо жінок, домашнім насильством, вимагає формування політики, яка ґрунтується на фактах” Чого вимагає від держави-учасниці Стамбульська конвенція?

Стаття 11 Конвенції Ради Європи про запобігання та насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу із цими явищами зобов'язує державу учасницю:

- регулярно збирати відповідні дезагреговані статистичні дані про випадки усіх форм насильства;
- підтримувати дослідження (наприклад, про причини і наслідки, про кількість випадків і винесених вироків, про ефективність заходів);
- проводити опитування населення для оцінки поширення й тенденцій усіх форм насильства;
- забезпечувати доступ громадськості до інформації про випадки насильства щодо жінок, домашнього насильства.

Збір даних про випадки насильства

- **Чому важливо здійснювати збір даних про випадки насильства стосовно жінок, домашнього насильства?**

- Дані необхідні для аналізу погіршення чи покращення ситуації із дотриманням прав осіб на захист від насильства;
- Дані необхідні для аналізу ефективності заходів і політики у сфері запобігання, захисту, притягнення до відповідальності за вчинення насильства;
- Дані про користувачів послуг дають можливість оцінити витрати держави на послуги постраждалим від насильства;
- Дані мають значення не лише для інформування відповідальних структур і громадян, але й можуть “заохочувати” потерпілих чи свідків повідомляти про випадки насильства.

Якої інформації
бракує для аналізу
стану дотримання
прав осіб, які є
жертвами
насильства?

- дезагрегованих статистичних даних (стать/вік/інвалідність/місце проживання) про випадки всіх форм домашнього насильства;
- інформації про установи, які надають спеціальні соціальні послуги жертвам насильства (кризові центри, центри медико-соціальної реабілітації, центри соціально-психологічної допомоги);
- інформації про споживачів послуг;
- інформації про надані послуги.

Зміни, які вносить Конвенція я

- Професійне навчання фахівців, які працюватимуть з жертвами насильства

- Державна підтримка Центрів та притулків для постраждалих

- Компенсація з боку кривдника постраждалій стороні

- Відкриття справи про вчинення насильства з боку оточуючих (сусідів тощо), незалежно від заявника

Конвенція також пропонує стратегії із попередження та запобігання насильству

Підвищення обізнаності. Проведення кампаній на теми насильства щодо жінок і домашнього насильства, які допоможуть людям розпізнавати різні форми насильства та виступати проти них. Інформування потерпілих про те, де саме і яку допомогу вони можуть отримати.

Освіта. Заохочується внесення до шкільних навчальних планів матеріалів із питань рівноправності та пропагування цих принципів у неформальних навчальних установах на кшталт громадських центрів і спортивних закладів.

Конвенція також пропонує стратегії із попередження та запобігання насильству

Підготовка кадрів із запобігання та виявлення насильства, запобігання повторній віктимізації. Вони захищатимуть рівноправ'я та потреби постраждалих.

Програми профілактичного втручання та лікування. Програми лікування осіб, які вчинили домашнє насильство, та осіб, які вчинили злочини на сексуальному ґрунті. Суть програм – навчити людей ненасильницькій поведінці, відповідати за свої дії та переглянути ставлення до жінок.

ЦІЛІ СТАМБУЛЬСЬКОЇ КОНВЕНЦІЇ

■ Конвенція Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу з цими явищами є найбільш поширеною міжнародною угодою, предметом якої є боротьба з цим серйозним порушенням прав людини. Її метою є нульова толерантність до такого виду насильства, тому імплементація цієї конвенції є великим кроком вперед у створенні безпечніших умов життя як на території Європи, так і поза її межами.

■ Основними наріжними каменями конвенції є попередження насильства, захист жертв та кримінальне переслідування осіб, що скоїли насильницькі злочини. Крім того, її метою є спроба змінити серця та думки людей за допомогою заклику всіх членів суспільства, зокрема чоловіків та хлопців, змінити їхнє ставлення до жінок. Власне, це ще один заклик до більшої рівності між жінками та чоловіками через те, що насильство щодо жінок глибоко пов'язане з нерівністю між жінками та чоловіками у суспільстві та укорінене культурою толерантності й заперечення.

ПРИНЦИПОВО НОВІ ОСОБЛИВОСТІ КОНВЕНЦІЇ

■ Конвенція визнає насильство щодо жінок однією з форм порушення прав людини та одним із видів дискримінації. Це означає, що якщо держави не реагують на подібну форму насильства відповідним чином, вони повинні за це відповідати.

■ Стамбульська конвенція є першою міжнародною угодою, де зазначається поняття гендеру. Тобто цим визнається, що жінки та чоловіки розрізняються не лише за ознакою статі, але і за соціально створеною категорією гендеру, яка наділяє чоловіків

та жінок певними ролями та моделями поведінки. Дослідження виявили, що певні ролі та моделі поведінки сприяють тому, що насильство щодо жінок стає прийнятним.

■ Стамбульська конвенція встановлює кримінальну відповідальність за такі правопорушення, як каліцтво жіночих геніталій, примусовий шлюб, переслідування (сталкінг) жертви, примусовий аборт та стерилізація. Тобто вперше держави будуть зобов'язані включити ці тяжкі правопорушення до власних правових систем.

■ Стамбульська конвенція закликає залучити всі відповідні державні органи та служби з метою координованого подолання насильства щодо жінок та домашнього насильства. Це означає, що державні та неурядові (або громадські) організації повинні діяти спільно, створюючи протоколи співпраці.

ЧОГО ВИМАГАЄ СТАМБУЛЬСЬКА КОНВЕНЦІЯ ВІД ДЕРЖАВ?

ПОПЕРЕДЖЕННЯ

- ▶ зміна ставлення, гендерних ролей та стереотипів, які роблять насильство щодо жінок прийнятним;
- ▶ навчання професіоналів для роботи з жертвами;
- ▶ підвищення обізнаності суспільства про різні форми насильства та їхню травматичну природу;
- ▶ включення до курсів навчання всіх освітніх рівнів навчального матеріалу щодо питань рівності;
- ▶ співпраця з ГО, ЗМІ та приватним сектором з метою донести інформацію до суспільства.

ЗАХИСТ

- ▶ гарантування того, що всі відповідні заходи спрямовані виключно на потреби жертв та їхню безпеку;

- ▶ організація спеціалізованих служб підтримки, які надаватимуть медичну, психологічну та правову допомогу жертвам насильства та їхнім дітям;
- ▶ організація достатньої кількості притулків та безкоштовних цілодобових телефонів довіри.

КРИМІНАЛЬНЕ ПЕРЕСЛІДУВАННЯ

- ▶ забезпечення того, що насильство щодо жінок є правопорушенням та повинно каратися відповідним чином;
- ▶ забезпечення того, що виправдання будь-якого акту насильства культурою, звичаями, релігією або так званим «принципом честі» є неприйнятними;
- ▶ забезпечення того, що всі жертви матимуть доступ до спеціальних заходів захисту протягом розслідування та судових розглядів;
- ▶ забезпечення того, що правоохоронні органи невідкладно реагуватимуть на виклики про допомогу та коректно вирішуватимуть небезпечні ситуації.

КОМПЛЕКСНІ ЗАХОДИ

- ▶ забезпечення того, що всі вищезазначені заходи стануть частиною загальної та координованої політики, метою якої є комплексне реагування на насильство щодо жінок та домашнє насильство.

КОГО СТОСУЄТЬСЯ СТАМБУЛЬСЬКА КОНВЕНЦІЯ?

■ Конвенція стосується всіх жінок та дівчат будь-якого соціального статусу незалежно від їхнього віку, раси, релігії, соціального походження, статусу мігранта або сексуальної орієнтації. Конвенція також визнає, що певні групи жінок та дівчат перебувають під вищим ризиком стати жертвами насильства, тому необхідно, щоб держави брали до уваги їхні особливі потреби. Крім того, державам варто застосовувати Стамбульську конвенцію щодо інших жертв домашнього насильства, а саме чоловіків, дітей та людей похилого віку.

Повідомлення про факти насильства

В Україні у 2021 році до поліції про домашнє насильство надійшло на 56% більше звернень ніж у 2020 році. У поліції вважають, що громадяни стали дедалі менше замовчувати факти домашнього насильства.

КМУ у грудні 2021 р. [презентував сайт](#) урядової гарячої лінії з протидії домашньому насильству. Там потерпілі можуть подати заяву онлайн, зокрема анонімно, а також відстежити стан розгляду їхніх попередніх звернень.

Сайт:
<https://1547.ukc.gov.ua>

gov.ua
Державні сайти України

 Гаряча лінія з питань протидії торгівлі людьми, запобігання та протидії домашньому насильству, насильству за ознакою статі та насильству стосовно дітей

1547

Людам із порушенням зору
Людам із порушенням слуху
Особистий кабінет

Головна Довідкова інформація Куди звертатись Новини Статистика Опитування

Пошук

Зареєструвати звернення

Крок 1 → **Крок 2** → **Крок 3** → **Крок 4**

Увійдіть або [Зареєструйтеся](#)
[Подати інформацію анонімно](#)

E-mail

Пароль

Увійти [Забули пароль?](#)

[Подати анонімно звернення](#)

Коротко та чітко сформуєте інформацію про правопорушення до правоохоронних органів

Подати звернення

Повідомлення буде прийнято в роботу. Діючий статус і хід розгляду можна відстежити за номером повідомлення в [особистому кабінеті](#)

[Правила подання звернень](#)

Діючий статус і хід розгляду можна відстежити за номером повідомлення або в особистому кабінеті

Номер звернення

Перевірити

<https://rozirvykolo.org/mental-support/>

[Про кампанію](#) [Новини](#) [Поради](#) [Інформаційні матеріали](#) [Спецпроекти](#) ▾

[ОТРИМАТИ ДОПОМОГУ](#) ▾ [РОЗПІЗНАТИ НАСИЛЬСТВО](#) ▾ [ДОПОМОГТИ ІНШИМ](#) ▾

 для людей з вадами зору

Психотерапевтична **допомога**

[Головна](#) • [Психотерапевтична допомога](#)

Допомога особам, які зазнали насильства, в тому числі сексуального насильства, пов'язаного з війною.

Про послугу

Тут Ви можете звернутися за допомогою до психотерапевта чи психотерапевтки, які допомагають постраждалим від насильства, в тому числі сексуального насильства, відновити життя.

Підтримка осіб, постраждалих від насильства під час війни

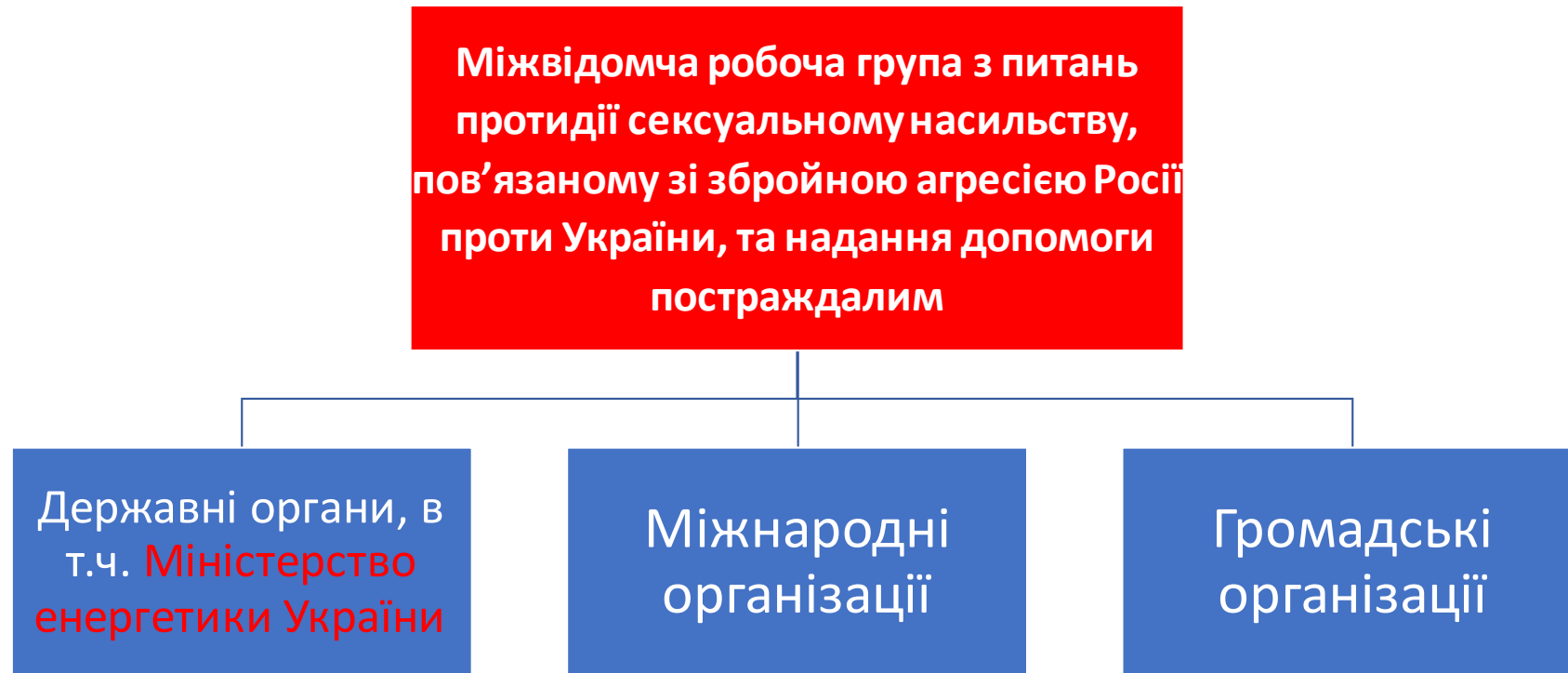
Численні факти достовірних звинувачень російських окупантів у насильстві проти мирних громадян, зґвалтуванні та сексуальному насильстві, скоєних під час російської збройної агресії в Україну, викликають гнів і занепокоєння станом постраждалих. Такі жорсткі злочини можуть мати руйнівний вплив на фізичне та психічне здоров'я жертв. Тому міжнародна спільнота разом з українською владою та громадськими організаціями працюють над тим, аби доступ до медичної допомоги для жертв насильства охоплював також психічне здоров'я, адаптоване до потреб жінок, які пережили травми та гендерно зумовлене насильство під час війни.

Завдяки Фонду ООН у галузі народонаселення (UNFPA) та за підтримки уряду Великої Британії в Україні проводиться інформаційна кампанія «Розірви коло» – це частина масштабної програми UNFPA із протидії та запобігання домашнього та/і гендерно зумовленого насильства в Україні.

31 травня 2022 року розпочала роботу онлайн-платформа з надання спеціалізованої психотерапевтичної підтримки особам, які зазнали насильства, в тому числі сексуального насильства, пов'язаного з війною.

Онлайн-платформа «Аврора» має на меті забезпечити доступ постраждалих від насильства до якісної дистанційної допомоги у будь-якому куточку України, включаючи тимчасово окуповані території, та за кордоном. На платформі постраждалі можуть отримувати комплексну підтримку психотерапевтів для подолання травматичного досвіду, відновлення емоційної рівноваги і внутрішнього ресурсу для відбудови життя.

Значимість питань щодо насильства для енергетичного сектору

Проект
Енергетичної
Безпеки

ДЯКУЮ ЗА УВАГУ!